

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 71 0 P 084948 17 Rev
Dana, 10.10.2017. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Stake Gojković, kao predsjednika vijeća, Violande Šubarić i Biljane Tomić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja S.T. iz B., Ulica ... kojeg zastupa J.T., advokat iz B., ... protiv tuženog Grada B., koga zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske, Sjedište zamjenika Banjaluka, radi naknade štete, vrijednost spora 91.417,00 KM, odlučujući o reviziji tuženog izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 084948 16 Gž 3 od 12.12.2016. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 10.10.2017. godine, donio je

PRESUDU

Revizija tuženog se usvaja, preinačavaju se obje nižestepene presude u dosuđujućem dijelu tako da se odbija zahtjev tužitelja da mu tuženi na ime naknade materijalne štete isplati iznos od 78.217,00 KM, sa zateznom zakonskom kamatom počev od 03.10.2011. godine do isplate. Obavezuje se tužitelj da tuženom naknadi troškove parničnog postupka, pored dosuđenih u iznosu od 234,66 KM i iznos od 13.627,84 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 084948 15 P 3 od 19.11.2015. godine obavezan je tuženi da tužitelju na ime naknade materijalne štete za oštećenja pričinjena na ugostiteljskom objektu „A.“ u B., isplati iznos od 78.217,00 KM. Odbijen je zahtjev tužitelja za isplatu naknade materijalne štete u iznosu od 13.200,00 KM, te u cjelini zahtjev za zakonske zatezne kamate za period od 06.05.1993. godine do isplate. Obavezan je tužitelj da tuženom naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 234,66 KM, a odbijen zahtjev tuženog za naknadu troškova postupka preko dosuđenog iznosa do traženih 11.596,30 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjaluci broj 71 0 P 084948 16 Gž 3 od 12.12.2016. godine žalba tužitelja je djelimično usvojena i prvostepena presuda, u odbijajućem dijelu odluke o zakonskoj zateznoj kamati, preinačena tako što je obavezan tuženi da tužitelju isplati zakonsku zateznu kamatu na iznos od 78.217,00 KM počev od 03.10.2011. godine do isplate, a u ostalom dijelu ova žalba je odbijena i potvrđena prvostepena presuda u odbijajućem dijelu odluke o naknadi materijalne štete i dosuđujućem dijelu odluke o troškovima parničnog postupka. Žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena u dosuđujućem dijelu odluke o naknadi materijalne štete. Odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova za sastav žalbe u iznosu od 1.927,50 KM.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tuženi pobija drugostepenu presudu u dosuđujućem dijelu zbog pogrešne primjene materijalnog prava, s predlogom da se osporena presuda u pobijanom dijelu preinači tako da se tužbeni zahtjev u cjelini odbije ili da se ista u tom dijelu ukine i predmet vrati drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužitelj predlaže da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija je osnovana.

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je zahtjev tužitelja da mu tuženi naknadi materijalnu štetu, nastalu na ugostiteljskom objektu „A.“ u B. prilikom rušenja džamije A., dana 06/07.05.1993. godine, u iznosu od 91.417,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 06.05.1993. godine do isplate.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da se tužitelj dana 08.03.1994. godine obratio tuženom sa zahtjevom za naknadu materijalne štete, kao vlasnik ribljeg restorana „A.“ u B. u Ulici ..., koji je znatno oštećen prilikom miniranja i rušenja džamije A., čija visina je po njegovom zahtjevu procjenjena u sudskom postupku obezbjeđenja dokaza dana 09.09.1993. godine na iznos od 101.367,00 DM i da je taj zahtjev dopunio dana 28.03.1994. godine sa prijedlogom za dodjelu zamjenskog poslovnog prostora; da je Republička uprava za ... RS, PJ B. donijela zaključak broj: 04-476-190/94 od 16.01.2009. godine, kojim je obustavila postupak po naprijed navedenom zahtjevu tužitelja u predmetu naknade štete, uz obrazloženje da je organ u ovom postupku već odlučivao; da je rješenjem Republičke uprave za ... B. broj: 21.05/476-68/09 od 07.10.2009. godine, poništen navedeni zaključak i odbačen zahtjev tužitelja za pokretanje upravnog postupka, zbog stvarne nenadležnosti; da je presudom Okružnog suda u Banjaluci broj: 11 0 U 002 319 09 U od 19.03.2010. godine uvažena tužba tužitelja i poništeno navedeno drugostepeno rješenje; da je Republička uprava za ... B. donijela rješenje broj: 21.05/476-68/09 od 30.03.2010. godine, kojim je poništen zaključak prvostepenog upravnog organa od 16.01.2009. godine i naloženo mu da spis predmeta dostavi Osnovnom sudu u Banjaluci na dalju nadležnost; da je prvostepeni upravni organ, postupajući po tom rješenju, predmet dostavio Osnovnom sudu Banjaluka, kod kojeg je u predmetnoj pravnoj stvari vođena parnica po naprijed navedenom zahtjevu tužitelja za naknadu materijalne štete; da iz nalaza i mišljenja vještaka geodetske struke M.P. proizilazi da je na dan 06.05.1993. godine na k.č. broj 30/2 pravo svojine, odnosno pravo korištenja bilo uknjiženo na J.L. sa 45/104 dijela, Lj.L. sa 315/4992, Đ.L. sa 315/4992, S.L. sa 315/4992, J.T. sa 315/4992, S.Č. sa 1/156, F.Č. sa 7/156 i M.Č. sa 7/156 dijela, te da je tužitelj prvi put kao suvlasnik nekretnina uknjižen u zk.ul. broj 827 k.o. B. pod brojem Dn-783/98 na osnovu kupoprodajnog ugovora od 17.04.1987. godine, ovjerenog kod Osnovnog suda Banjaluka pod brojem: I-Ov-3576/88 i dopune kupoprodajnog ugovora, ovjerenog kod istoga suda pod brojem: I-Ov-4642/93 (sa 2609/4992 dijela), da je na osnovu rješenja Dn-1252/99 njegov suvlasnički dio povećan na 4677/4992, da iz zemljišno-knjižnog uloška broj 8041 K.O. B. proizilazi da je tužitelj na osnovu sudskog poravnanja Osnovnog suda u Banjaluci broj: R-2-4/00 od 13.06.2006. godine i rješenja Dn-3339/06 upisan kao vlasnik sa 1/1 dijela na stambeno-poslovnom objektu u Ulici ..., na parceli označenoj kao 30/2, da iz kopije katastarskog plana K.O. B. VIII od 23.10.2006. godine proizilazi da je uplanjena k.č. broj 215, što po starom premjeru odgovara k.č. broj 30/2 i dijelu k.č. broj 194/5; da je u katastarskom operatu predmetna parcela označena kao k.č. broj 215 i upisana u PL broj 1097 K.O. B. VIII kao posjed tužitelja sa 1/1 dijela, upisom u stavci spiska promjena pod brojem 43/99, da je u periodu od 01.02.1978. do upisa tužitelja 1998. godine, kao posjednik sa 1/1 dijela bio upisan A.L.; da iz nalaza i mišljenja vještaka građevinske struke S.N. proizilazi da je sporni objekat izgrađen 1930. godine, da ima sve izvedene vodovodne, kanalizacione, elektro, grejne instalacije i provjetranje, da se sastoji od ugostiteljskog objekta sa ljetnom baštom i stambenog prostora u objektu, da ukupna materijalna šteta na objektu iz predmetnog štetnog događaja iznosi 55,5%, te da visina štete koju je tužitelj pretrpio na objektu-lokalu „A.“ iznosi 91.417,00 KM, od čega

šteta na lokalu iznosi 71.280,00 KM, šteta u kuhinji 5.082,00 KM, šteta na ljetnoj bašti 1.215,00 KM, šteta na ogradi 640,00 KM i šteta na opremi lokala 13.200,00 KM.

Polazeći od prednjih činjeničnih utvrđenja prvostepeni sud je zaključio da nije osnovan prigovor nedostatka aktivne legitimacije, iz razloga što je tužitelj u vrijeme štetnog događaja bio pretpostavljeni vlasnik ugostiteljskog objekta „A.“ na kojem je pričinjena materijalna šteta, te da nije osnovan ni prigovor nedostatka pasivne legitimacije nalazeći da je tuženi odgovoran za naknadu materijalne štete koja je pričinjena na tužiteljevom objektu. Prigovor zastarjelosti potraživanja odbio je nalazeći da je tužitelj još 1994. godine, prekinuo rokove zastarjelosti s obzirom da je vodio upravni postupak za ostvarivanje prava na naknadu štete protiv tuženog, odnosno njegovog pravnog prednika Opštine B., pred nadležnim organom uprave koji postupak je presudom Okružnog suda Banjaluka broj: 11 0 U 002319 09 U od 19.03.2010. godine okončan na način što su poništene odluke upravnih organa i tužitelj upućen da pravo na naknadu štete ostvari pred redovnim sudom, pa su stoga rokovi zastarjelosti ponovo počeli teći od 19.03.2010. godine, koji su prekinuti pokretanjem vanparničnog postupka pred Osnovnim sudom Banjaluka pod poslovnim brojem 71 0 V 084948 10 V, koji je rješenjem tog suda 05.10.2010. godine obustavljen i predmet upućen na rješavanje po pravilima parničnog postupka u predmetnoj parnici, ali da je zastarjelo potraživanje za zakonske zatezne kamate. Slijedom navedenog i pozivom na odredbe članova 37. i 41. Zakona o osnovnim svojinsko pravnim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 6/80 i 36/90, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 38/03, u daljem tekstu: ZOSPO), te odredbe članova 7. stav 2. i 11. stav 1. tačka 6. Zakona o zaštiti i korišćenju kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa („Službeni list SR BiH“ broj 20/85 i 12/87), odredbe članova 154., 155., 369., 372. stav 1. i 376. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“ broj 29/78, 39/85 i 57/89, te „Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 17/93, 3/96 i 39/03, u daljem tekstu: ZOO), kao i odredbe članova 7. stav 1., 123. i 120. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 58/03 do 61/13, dalje: ZPP), prvostepeni sud je odlučio kao u izreci prvostepene presude.

Drugostepeni sud je, odlučujući o žalbama stranaka, prihvatio činjenična utvrđenja i pravne zaključke prvostepenog suda u odnosu na odluku o glavnom zahtjevu i o troškovima parničnog postupka, pa je žalbe u tom dijelu odbio kao neosnovane i potvrdio prvostepenu presudu. Žalbu tužitelja je djelimično usvojio u odnosu na odluku o zakonskoj zateznoj kamati i istu dosudio kao u izreci drugostepene presude nalazeći da, kod činjenice da nije zastarjelo glavno potraživanje, suprotno stavu prvostepenog suda, nije zastarjelo ni potraživanje za zakonske zatezne kamate, kao sporedno potraživanje.

Osnovano tuženi u reviziji ističe da odluka drugostepenog suda, u osporenom dosuđujućem dijelu, nije zasnovana na zakonu.

Naime, odgovornost opštine, odnosno grada i organizacije koje vrše javna ovlaštenja proizlaze iz odredbe člana 17. stav 1. Ustava Republike Srpske, kojom je propisano da svako ima pravo na naknadu štete koju mu nezakonitim ili nepravilnim radom nanese službeno lice ili državni organ, odnosno organizacija koja vrši javna ovlaštenja.

Prema odredbi člana 154. stav 1. ZOO ko drugome prouzrokuje štetu dužan mu je naknaditi ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice. Krivica za prouzrokovanu štetu, prema odredbi člana 158. ZOO, postoji kada je štetnik prouzrokovao namjerno ili krajnjom nepažnjom, a prema odredbi člana 154. stav 3. istog zakona za štetu se može odgovarati, bez obzira na krivicu, ako je zakon tako propisao. U smislu odredbe člana 155. ZOO šteta je umanjenje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist).

Odredbom člana 172. ZOO propisano je da pravno lice odgovara za štetu koju njegovi organi uzrokuju trećem licu u obavljanju ili u vezi sa obavljanjem svojih funkcija, a to podrazumjeva i štetu uzrokovanu nepreduzimanjem radnji koje je određeni organ dužan preduzeti po samom zakonu.

U konkretnom slučaju iz utvrđenog činjeničnog stanja proizlazi da je tužitelj pretrpio materijalnu štetu, u visini koja mu je dosuđena nižestepenim odlukama, na ugostiteljskom objektu „A.“ koji se nalazi u B. u Ulici ..., koji je dana 06/07.05.1993. godine znatno oštećen prilikom miniranja i rušenja džamije A.

Međutim, da bi postojala odgovornost i obaveza tuženog za naknadu predmetne štete, pored toga što je tužitelj pretrpio štetu, potrebno je da se ispune i ostale zakonske pretpostavke (postojanje subjektivne ili objektivne odgovornosti za štetu, štetna radnja, protivpravnost štetne radnje, te uzročna veza između te radnje i nastale štete). Protivpravnost štetne radnje postoji ako je ona preduzeta protivno pozitivnoj zakonskoj normi, a protivpravno ponašanje predstavlja i okolnost kada određeno lice ne preduzme radnju koju je po zakonu dužan preduzeti pa uslijed tog nečinjenja nastane šteta. Ako je radnja ili nečinjenje u skladu sa postojećim pravnim poretom, ta okolnost takvom djelovanju, odnosno nečinjenju oduzima svojstvo protivpravnosti, pa u takvom slučaju nisu ispunjeni uslovi za dosuđenje naknade štete u smislu odredbe člana 154. stav 1. u vezi sa članom 155. ZOO.

Iz navedenog proizlazi da je kod odlučivanja o naknadi predmetne štete relevantno da je štetu uzrokovalo lice od kojeg se traži naknada, odnosno da je tuženi kao društveno politička zajednica, u skladu sa svojim obavezama, bio dužan da organizuje i obavi poslove u cilju zaštite imovine tužitelja koja je oštećena prilikom miniranja i rušenja džamije u ratnim dešavanjima.

Imajući u vidu utvrđeno činjenično stanje u ovoj pravnoj stvari, primjenom naprijed navedenih pravila, proizlazi da revident pravilno ukazuje na pogrešan zaključak nižestepenih sudova da je tuženi odgovoran za štetu čiju naknadu tužitelj traži u ovom postupku.

Naime, tužitelj predmetnom tužbom zahtijeva od Grada B. naknadu štete zbog propusta njegovih organa da zaštite njegov ugostiteljski objekat koji je oštećen rušenjem džamije u toku rata od strane trećih nepoznatih lica. Međutim, da bi od tuženog mogao ostvariti ovu naknadu, potrebno je dokazati da postoji uzročna veza između greške u radu organa ili radnika tuženog i prouzrokovane štete, a prije svega da je tuženi, prema svojoj djelatnosti i javnim ovlaštenjima, bio dužan zaštititi objekat tužitelja.

Prema odredbi člana 15. Zakona o unutrašnjim poslovima („Službeni glasnik srpskog naroda u BiH“ broj 4/92 i 16/95), koji je bio na snazi u vrijeme događanja kojima je prouzrokovana šteta, kao i svim kasnijim zakonima o unutrašnjim poslovima, javni red i mir, kao i bezbjednost i sigurnost lica i imovine obezbjeđuje MUP RS preko Službe javne bezbjednosti, a oni nisu organ tuženog.

Zbog navedenog nema odgovornosti tuženog i obaveze naknade predmetne štete po pravilima objektivne odgovornosti u smislu odredbe člana 172. ZOO, prema kojoj pravno lice odgovara za štetu, bez obzira na krivicu, ako tu štetu prouzrokuje njegov organ u obavljanju ili u vezi sa obavljanjem svojih funkcija. Ovo iz razloga što je tužitelj pretrpio štetu uzrokovanu radnjama trećih nepoznatih lica za čije djelovanje ne odgovara tuženi, niti je po svojoj

djelatnosti imao instrumente i organe koji su se ovakvom djelovanju trećih lica mogli ili bili dužni suprostaviti i spriječiti nastanak predmetne štete.

Imajući u vidu navedeno pravilno revident ukazuje da su nižestepene presude u osporenom dijelu donesene uz pogrešnu primjenu materijalnog prava jer se odgovornost tuženog u ovom slučaju ne može temeljiti ni na odredbama Zakona o zaštiti i korišćenju kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa. Ovo iz razloga što oštećeni objekat tužitelja nije dobro kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa, što nije ni bilo sporno u ovoj parnici, pa isti nije zaštićen po odredbama tog zakona, kako su pogrešno zaključili nižestepeni sudovi.

Radi svega navedenog o reviziji tuženog je odlučeno kao u izreci primjenom odredbe člana 250. stav 1. ZPP.

Kad sud preinači odluku protiv koje je podnesen pravni lijek, odlučiće i o troškovima cijelog postupka (član 397. stav 2. ZPP). Tuženi je u prvostepenom postupku zahtjevao naknadu troškova: za sastav odgovora na tužbu (700,00 KM), za pristup na ukupno 18 ročišta, za svaki pristup po 700,00 KM (350 bodova x 2,00 KM), paušalnu nagradu od 25%, te troškove vještačenja od strane vještaka geodetske struke u iznosu od 300,00 KM. Prema stanju spisa predmeta proizlazi da je ukupno održano deset ročišta, te da je tuženi pristupio još i na šest neodržanih ročišta, da je imao izdatke vezano za vještačenje u zahtjevanom iznosu, te trošak sastava odgovora na tužbu, a da nije tražio trošak na ime sastava žalbe, a da je troškove na ime sastava revizije zahtjevao u iznosu od 1.912,00 KM, mada mu shodno Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad advokata („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 68/05) pripada za ovaj trošak naknada u iznosu od 1.312,50 KM. S obzirom na navedeno, te da je tuženi u cijelosti uspio sa revizijom, kao i da je pobijanom presudom tužitelj obavezan da tuženom plati na ime troškova postupka iznos od 234,66 KM, koji iznos je ovaj sud odbio od iznosa ukupno utvrđenih troškova (13.862,00 KM), tuženom su dosuđeni troškovi parničnog postupka u iznos od 13.627,84 KM, a sve shodno članu 386. stav 1. ZPP i navedenoj Tarifi.

Predsjednik vijeća
Staka Gojković

Za tačnost opravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podraščić